

Författningssamling

Dokumenttyp Regel	Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Beslutsdatum 2023-01-26	§ 10
Dokumentansvarig Administrativ chef			
Gäller för Nässjö kommun		Senast reviderad	

Regel för utövande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Vad säger kommunallagen?

Uppsiktsplikten regleras i kommunallagen, 6 kap, §§ 1,6 och 9. Paragraf 1 säger att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders, och eventuella gemensamma nämnders, verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över uppgifter som helt eller delvis drivs i samverkan med annan kommun (även kallat avtalssamverkan). Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs av kommunala helägda eller delägda bolag, stiftelser och föreningar samt kommunalförbund som kommunen är medlem i.

I paragraf 6 står att nämnderna ska, var och en inom sitt område, se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till någon annan.

Enligt paragraf 9 har kommunstyrelsen en förstärkt uppsiktsplikt över kommunala bolag. Det innebär att styrelsen, i årliga beslut, för varje kommunalt aktiebolag ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

KL är en ramlag och förarbetena ger inga tydliga anvisningar om innehållet i uppsiktsplikten. Det innebär att det är upp till respektive kommun att utforma uppsiktspliktens innehåll och hur den ska genomföras i praktiken.

Vad säger kommunstyrelsens reglemente?

I reglementet för Nässjö kommuns kommunstyrelse står att denna är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och förnyelsearbete samt ekonomiska resultat och ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamheter som bedrivs i hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser, inom avtalssamverkan samt kommunalförbund. Kommunstyrelsen ska utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut. Styrelsens ansvarar också för utformningen och utveckling av kommunens system för intern kontroll i enlighet med vad kommunfullmäktige beslutar och ska följa hur de interna kontrollerna sköts i nämnderna.

Vad innebär uppsiktsplikten?

Kommunstyrelsen har fått uppsiktsplikten för att kontrollera att kommunens verksamhet bedrivs och utvecklas i enlighet med lagar, förordningar och antagna styrdokument till exempel gällande reglemente. Eftersom plikten inte är definierad i kommunallagen så är den begränsad till att lämna råd, anvisningar, påpekanden samt om det är nödvändigt säkerställa att fullmäktige, i egenskap av högsta beslutande organ, ingriper.

Det är viktigt att uppsikten utövas på en övergripande nivå och att kommunstyrelsen inte blir för detaljorienterad.

Vem berörs av uppsiktsplikten?

Plikten innebär att kommunstyrelsen ska, på ett systematiskt sätt, följa utvecklingen i inom nämnder och kommunala bolag, stiftelser, förbund, föreningar och verksamheter som drivs inom en avtalssamverkan.

Uppsiktsplikten är ett ansvar som faller på samtliga ledamöter i kommunstyrelsen och måste därför utövas i fora där samtliga ledamöter har möjlighet att närvara. Behovet av uppsikt kan variera över tid både vad gäller inriktning och form.

Hur utövas uppsiktsplikten gentemot...

... nämnder i Nässjö kommun?

1. Kompassens dialoger

Uppsiktsplikten är nära förbunden med kommunstyrelsens uppgift att leda och samordna kommunens verksamhet i stort samt att följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Nässjö kommuns styrmodell Kompassen erbjuder en naturlig plattform för uppsiktsplikens genomförande. Genom ett medvetet och strukturerat internkontrollarbete läggs grunden för verksamheternas utvecklingsprocesser och därmed i förlängningen även dess kvalitetsnivå.

Tid	Moment	Gruppering
Augusti	Planeringsdialog	Berörd nämnds presidium träffar kommunstyrelsen i sin helhet. Kommunstyrelsens presidium träffar kommunfullmäktiges presidium.
Juni	Avstämningsdialog 1	Berörd nämnds presidium träffar kommunstyrelsen i sin helhet. Kommunstyrelsens presidium träffar kommunfullmäktiges presidium.
Oktober	Avstämningsdialog 2	Berörd nämnds presidium träffar kommunstyrelsen i sin helhet. Kommunstyrelsens presidium träffar kommunfullmäktiges presidium.
Februari	Resultatdialog	Berörd nämnds presidium träffar kommunstyrelsen i sin helhet. Kommunstyrelsens presidium träffar kommunfullmäktiges presidium.

Dialogerna genomförs vid fyra tillfällen med varje nämnd (inklusive valnämnden valåren). Detta gör att det finns goda möjligheter för kommunstyrelsen att föra en dialog om nämndens grunduppdrag och utveckling av densamma. Varje dialogtillfälle består av fem samtalsdelar: grunduppdraget (uppsiktsplikten), utvecklingsarbete (Kompassen), kvalitetsfaktorer (Kompassen), internkontroll (Kompassen) och ekonomi (uppsiktsplikten och Kompassen).

Vid varje dialogomgång genomförs först samtalen mellan kommunstyrelsen och verksamhetsnämnderna. Därefter genomförs dialogen mellan kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Vid kommunstyrelsens dialogtillfälle avrapporterar styrelsen till kommunfullmäktige sin uppfattning om nämndernas följsamhet gällande kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Uppfattningen baseras på de redogörelser/diskussioner som genomförts med verksamhetsnämnderna.

Dialogtillfällena genomförs vid särskilt tillfälle utanför kommunstyrelsens sammanträdestid.

2. Intern kontroll

Eftersom kommunstyrelsen i sitt reglemente har tilldelats ett ansvar för internkontrollarbetet i organisationen sin helhet så inkluderas nämndernas kontinuerliga arbete med internkontroll vid Kompassen-dialogerna.

3. Ekonomisk information till kommunstyrelsen

I sin läsplatta får kommunstyrelsen, som del i ett protokoll, del av förvaltningarnas och kommunkoncernens förvaltningsberättelse, års- och periodbokslut samt Nässjö kommuns verksamhetsplan. Periodboksluten presenteras varje tertiäl. Ledamöterna får även tillgång till regelbundna ekonomiska rapporter.

4. Protokoll och annan dokumentation

Uppsiktsplikten kan också utövas genom att kommunstyrelsen tar del av protokoll och annan dokumentation från nämnderna. Protokollen är tillgängliga för samtliga KS-ledamöter i läsplattan. Under punkten Meddelande i sammanträdeskallelsen redovisas vilka beslutsinstanser som inkommit med ett protokoll under aktuell månad.

5. Kommunstyrelsens förvaltningsorganisation

Samtliga förvaltningschefer och VD:ar träffas regelbundet i kommundirektörens ledningsgrupp. Vid dessa tillfällen finns tillfälle för förvaltningscheferna att lämna rapport från sin verksamhet. Ett annat viktigt syfte med dessa möten är att finna samordnings- och effektiviseringsmöjligheter i ett kommunövergripande perspektiv. Avvikelser rapporteras via kommundirektören till kommunstyrelsen.

...helägda bolag i Nässjö kommun?

1. Information till kommunstyrelsen

Från och med 2023 inlemmas de helägda kommunala bolagen i Kompassen. I den kommunala bolagsstyrelsen är det styrelsen för moderbolaget Örn AB som för dialogerna med sina dotterbolag. Kommunstyrelsen kan inte enligt KL avhända sig uppsiktsplikten till annat beslutsorgan så som till exempel Örnens bolagsstyrelse, utan kommunstyrelsen måste säkerställa den själv. Därför träffar kommunstyrelsen moderbolaget, och samtliga dotterbolag, en gång om året för att vid det tillfället utöva sin uppsiktsplikt. Detta sker vid särskilda informationspunkter vid kommunstyrelsens ordinarie sammanträden.

2. Internkontroll

I enlighet med styrmodellen Kompassens struktur ska den årliga internkontrollen avrapporteras för bolagsstyrelsen varje tertiäl. Rapporterna ska protokolleras i vanlig ordning. Via protokollet finns därmed möjlighet för KS-ledamöterna att följa respektive bolags hantering av internkontrollen.

De bolag som ännu inte är anslutet till det kommungemensamma ärendehanteringssystemet skickar digital kopia av protokollen som redovisas under punkten Meddelanden i kommunstyrelsens kallelse.

3. Ekonomisk information

Kommunstyrelsen får via kommunkoncernens årsredovisning del av kommunala bolags koncernbokslut, del av kommunkoncernens förvaltningsberättelse, års- och periodbokslut samt budget. Periodboksluten presenteras varje tertiäl.

4. Kommunstyrelsens förvaltningsorganisation

Samtliga förvaltningschefer och VD:ar träffas regelbundet i kommundirektörens ledningsgrupp. Vid dessa tillfällen lämnar respektive förvaltningschef en rapport från sin

verksamhet. Ett annat viktigt syfte med dessa möten är att finna samordnings- och effektiviseringsmöjligheter i ett kommunövergripande perspektiv. Avvikelse rapportereras via kommundirektören/Örnens VD till kommunstyrelsen.

5. Protokoll och annan dokumentation

Kommunstyrelsens ledamöter kan också utöva uppsiktsplikten genom att ta del av protokoll och annan dokumentation från bolagsstyrelserna. Protokollen är tillgängliga för samtliga KS-ledamöter i läsplattan. Under punkten Meddelande i sammanträdeskallelsen redovisas protokollen för de beslutsinstanser som sammanträtt under aktuell månad.

De bolag som ännu inte är anslutet till det kommungemensamma ärendehanteringssystemet skickar digital kopia av protokollen som därefter också redovisas under punkten Meddelanden.

...delägda bolag, vars verksamhet har en betydande påverkan, i Nässjö kommun?

1. Kompassens dialoger

Delägda bolag arbetar inte enligt styrmodellen Kompassen. Efter varje årsbokslut avrapporterar dessa sitt ekonomiska läge till kommunstyrelsen som en informationspunkt på kommunstyrelsens sammanträde. I samband med denna avrapportering ger bolaget även en bild av innevarande års, och nästkommande års, verksamhet. Avrapportering sker en gång per år, vanligen under april/maj/juni.

2. Internkontroll

Det delägda bolaget rekommenderas att arbeta med intern kontroll. Den årliga internkontrollen avrapporterar för bolagsstyrelsen tre gånger per år, varje tertial. Rapporterna ska protokolleras i vanlig ordning. Därmed finns möjlighet för KS-ledamöterna att följa respektive bolags hantering av internkontrollen. De delägda bolagen är inte anslutna till det kommungemensamma ärendehanteringssystemet och skickar därför digital kopia av protokollen till Nässjö kommun. Dessa redovisas under punkten Meddelanden i kommunstyrelsens kallelse.

3. Ekonomisk information

Efter varje årsbokslut avrapporterar respektive delägt bolag sitt ekonomiska läge till kommunstyrelsen. Se punkt 1.

4. Protokoll och annan dokumentation

Uppsiktsplikten utövas genom att kommunstyrelsen tar del av protokoll och annan dokumentation från bolagsstyrelserna. De delägda bolagen inte är anslutet till det kommungemensamma ärendehanteringssystemet och skickar därför digital kopia av protokollen. Dessa redovisas under punkten Meddelanden i kommunstyrelsens kallelse.

...gentemot gemensamma nämnder där Nässjö kommun ingår?

1. Information till kommunstyrelsen

Efter varje årsbokslut avrapporterar gemensamma nämnder sitt ekonomiska läge till kommunstyrelsen. I samband med denna avrapportering ger dessa även en bild av innevarande års, och nästkommande års, verksamhet. De gemensamma nämnderna avrapporterar en gång per år, vanligen under april/maj/juni.

2. Internkontroll

Gemensam nämnd skickar digital kopia av nämndprotokoll som innehåller redovisning av aktuellt års internkontrollarbete. Protokollen biläggs som ett meddelande till kommunstyrelsens kallelse

3. Ekonomisk information

Kommunstyrelsen får, som del i ett protokoll, del av de gemensamma nämndernas förvaltningsberättelse, års- och periodbokslut samt budget. Periodboksluten presenteras varje tertial.

4. Protokoll och annan dokumentation

Kommunstyrelsen kan utöva sin uppsiktsplikt genom att ta del av protokoll och annan dokumentation från den gemensamma nämnden. Protokollen läggs som meddelande till kommunstyrelsen och finns således tillgängliga för samtliga ledamöter.

...verksamhet inom avtalssamverkan (med annan kommun eller region) i Nässjö kommun?

De nämnder och bolag som, inom avtalssamverkan med annan kommun eller region bedriver verksamhet ska tydligt redovisa denna samverkan inom ramen för sin egen rapportering.

...kommunalförbund där Nässjö kommun är medlem?

1. Information till kommunstyrelsen

Efter varje årsbokslut avrapporterar respektive kommunalförbund sitt ekonomiska läge till kommunstyrelsen som en informationspunkt vid kommunstyrelsens sammanträde. I samband med denna avrapportering ger förbunden även en bild av innevarande års, och nästkommande års, verksamhet. Kommunalförbunden avrapporterar en gång per år, vanligen under april/maj/juni.

2. Internkontroll

Kommunalförbunden rekommenderas att arbeta med internkontroll. Förbunden skickar digital kopia av direktionsprotokoll som innehåller redovisningar av aktuellt års internkontrollarbete. Dessa redovisas som ett meddelande i kommunstyrelsens kallelse.

3. Ekonomisk information

Kommunalförbunden överlämnar, som del i ett protokoll, sina tertialrapporter till kommunstyrelsen. Dessa redovisas som ett meddelande i kommunstyrelsens kallelse.

4. Protokoll och annan dokumentation

Kommunstyrelsens ledamöter tar del av protokoll och annan dokumentation från direktionerna. Förbunden överlämnar digital kopia av direktionsprotokoll. Dessa redovisas som ett meddelande i kommunstyrelsens kallelse.

Vad kan uppsiktsplikten mynna ut i?

Uppsiktsplikten är inte specifikt definierad i kommunallagen. Det är upp till respektive kommunstyrelse att utforma sin uppsikt och de åtgärder som kan vidtas om uppsikten skulle visa på brister. Kommunstyrelsen i Nässjö kommun kan vidta följande åtgärder:

- Begära in yttranden och upplysningar från berörd nämnd.
- Begära kompletterande uppgifter kring en specifik fråga från berörd nämnd.
- Göra påpekanden och lämna råd eller anvisningar till berörd nämnd.
- Ge kommundirektören/Örnens VD i uppdrag att initiera en fördjupad uppföljning.
- Om det är nödvändigt föreslå kommunfullmäktige att agera.

Den sista punkten, att föreslå kommunfullmäktige att agera, bör användas om nämnd markant avviker från det som står angivet som uppdrag i aktuellt reglemente eller om nämnden medvetet bryter mot gällande lag.
